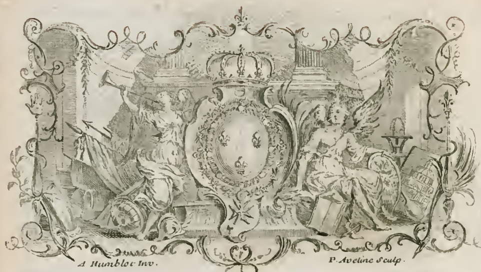

D. O. M.

THESES ANATOMICÆ ET CHIRURGICÆ.

EX ANATOMIA.

EODEM quo vivimus, crescimus, sani vigemus motu, eodem turbato læsa fatiscit sanitas, prcepsque ruinam sibi molitur corporis fabrica. Quanta inde oritur morborum Ilias, quanta inde ingruit malorum caterva! Hinc imminuto & languente sanguinis circuitu, languent & contabescunt corporis functiones; aucto & nimiùm properante, inordinatè concitatur Œconomia animalis; per minutissimas vasculorum ambages velociùs impelluntur liquores; ibi mox hærent, stagnant, morâ varias formas, prout hunc vel illum exitum meditantur naturæ vires, subituri.

Inter morbos frequentiùs ſævit Inflammatio ; licetque omnes tùm internas, tùm externas infeſtet corporis partes, attamen de ipsâ dicturi, integumentorum communium Anatomen tantùm ſcrutabimur.

INTEGUMENTA communia, plura licet ab Antiquis laudata, duo tantùm numerantur, Cutis, & membrana Adipoſa. Exterior illa, texturâque validior totum corporis habitum tegit pro variis partibus modò denſior, modò rarior; hæc gracilior & interior priori ſubſternitur.

QUADRUPLICI partium ſerie conflari Cutim volunt recentiores Anatomici. Prima & interior, cæteris craſſior, multiplici vaſorum genere perfuſa, mirando fibrarum varii generis ordine intertexta, extenſionis & contractionis capax, Corii ſive Cutis nomen tenuit.

EXTERIÙS cuti aſſurgunt Papillæ, ab expanſione nervorum cutis oriundæ, hìc villoſæ, illìc Pyramidales, imò pro variis locis variæ, in linguâ, Mammæ Papillâ, apice digitorum &c. ſublatâ Cuticulâ, conſpicuæ, dantque corpus Papillare dictum.

SUBSTANTIA circumdantur Papillæ molli, mucosâ, tenaci tamen, reticulatìm diſpoſitâ, variè configuratâ, tot foraminulis quot aſſurgunt Papillæ pertusâ, illas tranſmittente, firmante, ordinante, Cuticulæ firmiter adhærente : hinc tertia pars, corpus Reticulare ſeu Mucoſum à Malpyghio nuncupata.

QUÆNAM ſit natura hujus-ce partis, nondùm probè elucidatum ab Anatomicis, dubiumque manet. Hanc nervorum exuviis natam exiſtimant alii (a); alii fibrillis per cutis exteriora excurrentibus diverſimodè intertextis conflari volunt (b); hanc autem ab extremis minutiſſimorum capillarium propaginibus hinc inde perreptantibus efformari vero propinquum arbitratur clar. Winflowius (c). In hoc corpore poſitam eſſe nigredinem Æthiopum uno ore ſatis fatentur : an à peculiari partium diſpoſitione ? an à ſpecifico quodam humore per illud corpus diſperſo pendeat ? diſquirant curioſi rerum Phyſicarum indagatores.

(a) Vid. Boerrhaavii Inſt. Medic. n°. 418.
(b) Vid. Mangeti Theatrum Anatomicum Lib. 1°. Cap. 2°.
(c) Vid. Winſlow *Expoſition Anatomique, Traité des Tégumens.*

Excepta Unguium regione, exteriùs cæteras ſuper expanditur quarta cutis pars, per loca quædam, interiùs reflexa; Cuticula ſeu Epidermis vocatur. Illa vaſis, fibrisque conſtans nullis, ſquamis minimis, ſibi mutuò adhærentibus coadunatisque conſtituit membranam tenuem, plus minùs-ve pellucidam, innumeris perforatam poris, partibus ſubjectis per vaſcula tenuiſſima annexam, ab illis tamen facilè ſolvendam, nulloque ſenſu donatam.

Cuticula exteriùs in ſulcos areasque, in apice digitorum ſpirales maximè que ſpectabiles, exſculpta; facie verò interiori poſt avulſionem quaſi villoſa, ab humore Papillarum exudante, pulpoſisque fibrillarum extremis ſimul concreſcentibus originem ſuam mutuari videtur. Ipſam à ſolâ aëris ſiccitate, fictitiâque vi ipſius coagulante, non eſſe repetendam plurima evincunt argumenta.

In totâ cutis extenſione paſsìm diſſeminantur glandulæ minores, ſebaceæ dictæ, humorem unctuoſum, craſſiorem, vermiculatìm concreſcentem, morâ nigricantem ſecernunt, minimisque oſculis eructant, cuti leniendæ, laxandæ idoneum.

Continuo vaſorum motu exhalari liquorem ſubtiliſſimum demonſtrant obſervationes Sanctorianæ; hinc, præter foramina omnibus non ignota, minoribus Cutis perforatur foraminibus; hæc Pori generatìm nuncupatur triplicis generis diſtinguendi. Majores alii Pilis tranſitum præbent, alii minores Perſpirationi & Reforbtioni dicantur; hi, Pori arterioſi & venoſi meritò habeantur. Deducendum inde quomodò fiant Perſpiratio & Reſorbtio experientiâ facilè demonſtrandæ.

Præter varias cutis Areolas, annotandi ſunt ipſius ſulci profundiores qui vel à cutis connexionibus, vel à muſculis ſuppoſitis, vel à peculiari textûs cellularis conformatione repetantur.

E Cute, totidem quaſi appendiculæ, prodeunt Pili & Ungues, de quibus hîc, ut potè noſtro propoſito minùs neceſſariis, tacere juvat.

Involucrum corporis commune non tantùm dat Cutis, ſed evadit tactûs organum variè pro variis partibus diſtinguendum. Tactum moderatur cuticula, quâ ſublatâ ſequitur ſenſatio moleſta, denſiore factâ enervatur deperditurque tactus.

Alterum tegumentorum commune dat membrana Adipofa valdè extenfilis, plurimis conftans cellulis membranaceis, variæ magnitudinis, inter fe mutuò communicantibus. Infrà cutem non tantùm expanfa, ad interiores etiam ufque corporis partes progreditur, in ipfismet vifceribus nonnullis obfervanda.

Ipsam perreptant plurima vafa fanguifera, ad folliculos appellentia, unde prodeunt ductus peculiares quibus fecernitur humor oleofus, defendendis, lubricandis, inungendis mufculis partibufque vicinis, & ad motum conciliandum idoneus.

EX CHIRURGIA.

Pars corporis quæcunque calore intenfo, molefto, duritie affecta, dolens, rubens, tumens, pulfans, cum motu febrili vel in toto vel in parte, Inflammata dicitur; ifque ftatus Græcis φλέγωσις, Latinis verò, à fenfu ignei caloris, Inflammatio nuncupatur: hinc, ut patet, omnibus cognita ejus indoles faciliùs defcribitur, difficiliùs definienda.

Sanguinis rubri arteriofi in minimis canalibus ftagnantis preffio, & attritus à motu reliqui fanguinis moti, & per febrim fortiùs acti Inflammationis nomine infignitur à celeberr. Boerrhaavio (*a*). Obftructionem cum febre vel in toto vel in parte, hanc vocat clariff. commentator Van-Swieten (*b*). Denique ab exceffu caloris à violento arteriarum motu excitato in humoribus, five illi humores ftagnent in parte, ut in Phlegmone, five liberum obtineant circuitum, ut in Febre, inflammationis naturam repetit Doctiffimus Quefnay (*c*).

In propriis vafis ftat fanguis, vel vi majori impulfus minorum vaforum fubit ofcula; ergo inflammationis fedes in extremis

(*a*) Vid. Aphor. Boerrhaavii de cognofcendis & curandis morbis. Aphor. 371.
(*b*) Vid. Commentaria in Aphorifmos. Ibid.
(*c*) Confiul. Lib. cui titulus; *Traité de la Suppuration purulente, Chapitre iij.* à M. Quefnay hujufce Collegii Magiftro, nunc primario Regis Medico ordinario, necnon à confultationibus.

arteriarum propaginibus, vel in lymphaticorum arterioſorum origine.

PRO variâ inflammationis naturâ, ſede, extenſione, inflammationis petenda diverſitas; hinc quomodò in Phlegmonem vel Eryſipelas abeat, & quænam ſit genuina ipſius à Phlegmone, Eryſipelate, Œdemate, Schirro, aliiſque tumoribus differentia facilè liquet, de quibus tamen hîc dicere noſtri non eſt propoſiti.

QUACUMQUE de cauſâ plus æquò aucta arteriarum actio inflammationis cauſa proxima ſtatuatur. Hanc promovent plurimæ cauſæ remotæ tùm internæ ut nimium vaſorum robur, Plethora, fluidorum inſpiſſatio aut prava diathefis &c. tùm externæ ut acria ingeſta vel applicata, frigus acre, calor nimius, ligaturæ & compreſſiones, uſtiones, aliæque quàm plurimæ.

INFLAMMATIONEM indicat plurima ſymptomatum ſeries, nempè tumor, dolor, calor, durities renixusque partis, quibus frequentiùs accedunt febris, ſitis, capitis dolores, ſomnus turbulentus, vigiliæ, debilitas. Quæ in internis ſedibus locum obtinet, diverſimodè pro variis partibus cognoſcitur. A parte affectâ, morbi cauſâ, velocitate, & extenſione, conſtitutione ægri, ſymptomatibus, repetenda Prognoſis.

UNDE oriantur accidentia? quomodò augeantur? ex mutatâ partium mechanicâ deducendum.

A fluidorum per vaſa libera velocitate auctâ frequentiam pulsûs, calorem, & æſtum repetant alii; nos verò hæc, à motu arteriarum vicinarum aucto quidem, fluidorum verò, propter molem excedentem; motu imminuto ſed ex eâdem cauſâ in vaſorum parietes nimis urgente, repetenda cenſemus.

SUA ſunt inflammationi tempora; principium nempè, incrementum, ſtatus & decrementum, illaque modò citiùs, tardiùs modò percurruntur, in ſanationem, alium morbum, vel mortem exitura.

VARIUM obtinet finem inflammatio, variasque æmulatur formas; hinc, ſi obſtructio ſensìm ſolvatur, Reſolutio; ſi humor ſtagnans in Pus abeat, Suppuratio; ſi, ſævientibus accidentibus,

ſiat mors partis, Gangræna ; ſi denique, effluente liquido ſubtiliori, materies impacta craſſior evadat, Schirrus. Hos exitus, ſuppuratione exceptâ, conſultò omittimus, aliisque diſcutiendos remittimus.

Pro diverſo inflammationis ſtatu diverſæ indicationes curatoriæ. His ritè licet, quando vitanda indicatur ſuppuratio ; obſervatis ſæpè minùs feliciter cedit humor parùm obſequioſus ; unde major fit obſtructio, motus augetur, ingraveſcunt ſymptomata, vaſa diſtenduntur, dolore, calore, pulſatione, tumore auctis, ſuppuratioque citior, tardior-ve pro variâ morbi indole expectanda.

Quomodo perficiatur Suppuratio, non facilè enucleandum. Hanc Fermentationis opus credant otioſi, parùmque accurati rerum æſtimatores. Sanguinem ex vaſis ruptis emiſſum, & extrà vaſa quieſcentem in pus verti cum Platnero non arbitramur (a). A majori arteriarum in humores motu ſuppurationem oriri ratione & experientiâ meliùs probatur ; unde ſi, auctis accidentibus, urgenteque motu, vaſa diſtenta rumpantur, liquores effuſi mutatique, ſolidis teneris attritis permixti dant humorem, album, ſpiſſum, glutinoſum, æqualem, pinguem, Pus dictum.

Ex modò dictis legitimi puris, ſuppurationisque purulentæ indicia ; ſin contrà, pus ſpurium & malæ notæ, ſuppuratioque putrida judicantur.

Tempora ſuppurationis diverſis ſignis dignoſcenda. Tenſio major, dolor vehemens, caloris acrioris, necnon pulſationis ſenſus cum febre comite, ſuppurationem futuram ; tumor mole major, in ſummo tamen paululùm molleſcens, vaſorum diſtenſio, calor urens, pulſatio, horrores, dolores, ſitis, auctaque accidentia, ſuppurationem præſentem fieri ; doloris, tenſionis, caloris, pulſationis, febris remiſſio, partis mollities, contenti fluctuatio, tumoris vertex prominens & mollior, factam ſuppurationem docent ; unde verum cecinere ſcriptores :

> Durities, pulſus, rubor, & dolor, & calor aucti
> Signant pus fieri, ſed factum dicta remiſſa.

(a) Vid. Inſtitutiones Chirurg. Platneri. de Inflammatione §. 45. Huic quoque ſententiæ, ſed perperàm, favere videtur Dom. Fizes in libro : *Eſſai ſur la Suppuration des parties molles*, Prop. 2.

In quibusdam corporis partibus, institutâ licet suppuratione, non remittunt accidentia; hinc pro variâ partium texturâ, malique sede difficilè debellanda difficiliùs cognoscitur facta suppuratio, hinc etiam varia prognosis.

Variis suppurationis temporibus, varia competit curandi norma; unde 1°. Si Resolutio obtineri nequeat, & adsint suppurationis futuræ signa, crudus humor maturandus, coctio promovenda; 2°. Illâ præsente, Abscessus formatur, collectio puris stimulanda; 3°. Illâ factâ, exitus puri conciliandus; 4°. Partis purgatio, detersio, cicatrixque obtineantur.

A motu majori arteriarum, moderatè tamen excitato, pendet suppuratio legitima; ergo in primo morbi tempore vicem adimplebunt suppurantia simplicia, coctionemque promovebunt: si major reperiatur in parte motus, topica suppurantia & emollientia applicanda; si elanguescat, irritantia adhibeantur.

Auctis accidentibus, si vasa distenta rumpantur, liquorisque quidpiam effundant, tunc ad tumorem emolliendum, humorisque coctionem absolvendam præstò sint maturantia modò fortiora, modò debiliora.

Ex signis suppurationis factæ absolutæ coctionis patet Diagnosis. Tunc Abscessûs nomen mutuatur morbus, pusque, quantùm licet maturum, tardiùs aut citiùs evacuandum; pro variâ enim partium structurâ, nunc in celeritate, nunc in morâ periculum.

Non unâ eâdemque methodo exitus puri conciliandus. An totum opus naturæ committendum, donec eruptâ cute pus foràs prodeat? an ex caustícis petenda curationis præsidia? an in quocumque casu ferrum anteponendum? Primum Muliercularum placitis apprimè convenit: alterum, ex inani metu ferrum repudiante, quâcumque datâ occasione extollant & adhibeant Empirici causticorum jactatores: ferro semper utantur creduliter qui, manibus tantùm confidentes, auxilia variare nesciunt. Chirurgum prudentem, medendique scium decent omnia hæc media, ex iis nullum ipsi videbitur noxium & inutile, sapiensque modò unum, modò alterum, ad artis decus ægrique salutem, non minùs doctè quàm feliciter adhibebit.

ABSCESSU aperto, pure evacuato, curatio suppurantibus, digerentibus, detersivis, exsiccantibus absolvenda.

CÆTERUM pro variis morbi temporibus, causis, & ægri naturâ, Victûs, remediorumque internorum rationem variè instituimus.

Has Theses, DEO JUVANTE *& Præside* M. TUSSANO BORDENAVE, *Artium & Chirurgiæ Magistro, Scholarum Professore Regio, tueri conabitur* ISAACUS GOURSAUD, *Lemovicensis, Artium Liberalium Magister.*

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.

Die Lunæ 13ᵈ. *Augusti à sesqui-secundâ post meridiem ad Septimam. Anno Domini* 1753.

PRO ACTU PUBLICO,

ET

MAGISTERII LAUREA.

Typis DELAGUETTE Regii Chirurg. Collegii Typographi. 1753.